

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

**Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 811.111'342(043.2)**

SANDU Tatiana

**NATURA FONETICĂ ȘI STATUTUL FONEMATIC
AL DIFTONGILOR CENTRALI ÎN LIMBA ENGLEZĂ
(Studiu experimental)**

**621.03 – Fonetica și fonologie; dialectologie; istoria limbii; sociolingvistică;
etnolingvistică (limba engleză)**

Autoreferatul tezei de doctor în filologie

CHIȘINĂU, 2015

Teza a fost realizată în cadrul Catedrei Filologie Engleză a Universității de Stat din Moldova

Conducător științific: Nicanor BABĂRĂ, doctor habilitat în filologie, profesor universitar

Referenți oficiali:

George GOGIN, doctor habilitat în filologie, cercetător științific superior, profesor universitar;

Ana POMELNICOVA, doctor în filologie, conferențiar universitar.

Componența Consiliului științific specializat:

Vasile PAVEL (*Președinte al CȘS*), doctor habilitat în filologie, profesor universitar;

Cornelia CINCILEI (*Secretar al CȘS*), doctor în filologie, conferențiar universitar;

Ion MANOLI (membru al CȘS), doctor habilitat în filologie, profesor universitar;

Valentin CIJACOVSKI (membru al CȘS), doctor habilitat în filologie, profesor universitar;

Zinaida CAMENEV (membru al CȘS), doctor în filologie, conferențiar universitar;

Elena CRESTIANICOV (membru al CȘS), doctor în filologie, conferențiar universitar.

Susținerea va avea loc la 25 august 2015, ora 14:00 în ședința Consiliului științific specializat D 30.621.03–01 din cadrul Universității de Stat din Moldova (or. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr. 65, blocul 3), sala 109.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca centrală a Universității de Stat din Moldova, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova și pe pagina web a C.N.A.A. (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la 20.07.2015.

Secretar științific al Consiliului științific specializat:

doctor în filologie, conferențiar universitar



CINCILEI Cornelia

Conducător științific:

doctor habilitat în filologie, profesor universitar



BABĂRĂ Nicanor

Autor:



SANDU Tatiana

© Sandu Tatiana, 2015

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Tema propusă este actuală și importantă atât din punct de vedere lingvistic, cât și sub aspect aplicativ, deoarece diftongii centrali englezi (varianta britanică) reprezintă un fenomen fonetic ce nu a fost supus până la etapa actuală unor investigații științifice de amploare, deși este frecvent obiectul discuțiilor academice în cadrul specialiștilor foneticieni. Actualitatea temei de cercetare ține de studiul complex și de analiza minuțioasă a caracteristicilor integrale, articulatorii, acustice, a particularităților perceptive; a aspectului fonologic și a celui grafic ale diftongilor centrali englezi.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei. Cercetarea vizată este actuală și prezintă un interes deosebit din punct de vedere fonetico-fonologic și aplicativ, deoarece diftongii centrali englezi generează mereu discuții în contradictoriu pe plan fonetic și fonologic. Rezultatele investigațiilor din acest domeniu sunt expuse în lucrările multor savanți cu renume, ale căror idei au fost sintetizate și reflectate în prezenta teză: V. Vasiliev, G. Torsuev, L. Șcerba, V. Buharov, D. Jones, M. Neiland(e), C. Mair, M. Bogdan, I. Stan, N. Corlăteanu, Vl. Zagaevschi, D. Doboș, A. Gimson, O. Dikușina, L. Zinder, D. Chițoran, H. Pârlog, C. Gogălniceanu, J. Arabski, P. Roach, M. Argarwal, F. Lorenz, C. McCully, P. Dhamija, P. Skandera, C. Wise, H. Sweet, J. Sethi, P. Burleigh, K. Malone, A. Liberman, I. Lehiste ș.a.

Problema vizând cercetarea naturii fonetice și a statutului fonematic al diftongilor centrali în limba engleză se conturează prin faptul că rămâne a fi una dintre cele mai dificile și complicate probleme ale foneticii, care încă nu este soluționată în mod plauzibil de către lingviști și foneticieni. Cele mai frecvente dificultăți țin de articularea incorectă a elementelor diftongilor, de tendința lor spre monoftongare, de schimbarea accentului și a intensității în structura lor. Rezolvarea corectă a acestor probleme poate fi obținută doar prin efectuarea unor cercetări ce se referă la fonetica experimentală, ca: oscilografierea, spectrografierea, roentgenocinematografierea, tensometrierea, palatografierea etc.

Scopul și obiectivele. Scopul preconizat în această cercetare este de a studia și a analiza problemele ce țin de: particularitățile integrale, articulatorii, parametrii acustici, natura fonetică, statutul fonetico-fonologic, valorile ortografice ale diftongilor centrali englezi. Pentru realizarea acestui scop, ne-am propus **următoarele obiective:**

- selectarea structurilor ce conțin diftongii centrali;
- stabilirea particularităților articulatorii și a parametrilor acustici;
- determinarea particularităților perceptive;

- precizarea aspectului articulatoriu, fonematic și grafic;
- determinarea principiilor și modalităților de articulare a diftongilor;
- plasarea obiectivă a diftongilor în contextul problemelor teoretice, care au o istorie veche și controversată.

În scopul soluționării obiectivelor menționate, am utilizat următoarele **metode de cercetare**:

Metode obiective ce țin de fonetica experimentală: oscilografiera, spectrografiera, metoda suprimării consecutive a segmentelor secvențelor sonore, inclusiv analiza sonorității propuse de A. Avram, în baza căreia am cercetat dinamica duratei diftongilor centrali englezi și sonoritatea lor. Aceste metode reale și fundamentale au fost utilizate în cadrul cercetărilor noastre experimentale, efectuate în Laboratorul de Fonetica Experimentală (LFE) de la Universitatea Națională „T. Șevcenko” din Kiev, în perioada 16-20 mai 2011, sub conducerea prof. univ. dr. hab. în filologie N. Babâră, a șefului LFE, conf. univ. dr. în filologie Z. Dudnik, și secundate de laborantul superior O. Savcenko. Materialul lingvistic a fost examinat și coordonat cu dr. în științe filologice V. Cemes, directorul adjunct al Institutului de Filologie al Universității „T. Șevcenko”. *Metoda analizei lingvistice* a fost aplicată pentru selectarea materialului lingvistic supus experimentului și elaborarea programelor. *Metoda observației*, care este în strânsă legătură cu experimentul, oferă rezultate valoroase, deoarece ea precede descrierea, analiza și clasificarea. *Metoda distributivă, inclusiv utilizarea acesteia în procesul didactic*, a fost aplicată în grupele cu predare în limbile română și rusă la Centrul de Studiere a Limbilor Moderne „STUDIUM” SRL din Chișinău, în anii de studii 2007-2012, în vederea depistării greșelilor tipice comise de studenți la însușirea articulării și pronunției diftongilor centrali englezi. La cercetarea problemei diftongilor, în general, și a celor englezi, în particular, inclusiv a diftongilor centrali, am beneficiat de *metoda comparativă și cea a decodării materialului lingvistic* și de analiza surselor teoretico-lingvistice de fonetică generală, particulară, experimentală, articulatorie, acustică, perceptivă etc.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării este bazată pe determinarea și aprofundarea în domeniul de cercetare a valorii problemelor de ordin integral, articulatoriu, acustic, perceptiv și ortografic. Originalitatea științifică rezidă în analiza acestor sunete compuse, în baza materialelor foneticii experimentale, folosind plenar metodele oscilografierii și spectrografierii. Cercetarea reprezintă o analiză complexă și detaliată a diftongilor centrali englezi și constituie o investigație esențială și întregită.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul de investigație. În prezenta cercetare sunt reflectate problemele ce țin de caracteristica integrală și articulatorie, de

particularitățile acustice și de percepția aspectului grafic. Dar cea mai importantă problemă soluționată e aceea a analizei de rigoare și descrierii minuțioase a naturii fonetice și statutului fonematic al fiecărui diftong central englez în parte. Eficacitatea acestei abordări a fost confirmată prin desfășurarea experimentului, analiza și interpretarea minuțioasă a rezultatelor experimentale obținute.

Semnificația teoretică rezidă în sistematizarea, ierarhizarea și decodarea complexă a caracteristicilor integrale, articulatorii și acustice ale diftongilor centrali englezi în baza înregistrărilor vocii umane engleze în contextul conexiunii foneticii și fonologiei. Studiul a fost realizat în temeiul caracteristicilor articulatorico-acustice ale diftongilor centrali, evidențiindu-se actualitatea acestora întru studierea în continuare a problemei vizând conexiunea fonetico-fonologică.

Valoarea aplicativă a cercetării. Rezultatele acestei investigații pot contribui la studierea în continuare a sistemului fonetico-fonologic englez și, respectiv, la rezolvarea multiplelor probleme ce țin de statutul fonematic al sunetelor compuse în limba engleză, la perfecționarea cursurilor teoretice, la elaborarea suporturilor metodologice de curs pentru fonetica limbii engleze, la ameliorarea calității procesului de învățare a foneticii limbii engleze, în special a sistemului diftongilor centrali englezi. Pentru viitorii cercetători ai fenomenului în discuție prezenta lucrare va servi drept suport consolidat, științific argumentat.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere.

- a demonstra structura acustică unitară a diftongilor centrali englezi, inseparabilitatea elementelor lor, prin stabilirea datelor parametrilor acustici în temeiul oscilogramelor, spectrogramelor și prin suprimarea consecutivă a secvențelor sonore, inclusiv analiza sonorității, studiu care ne aparține în exclusivitate (punctul de vedere acustic: genemic – produs);
- a prezenta o caracteristică generală/integrală articulatorie, în toată complexitatea ei, a diftongilor centrali în limba engleză, inclusiv valorile grafice: ocurența, frecvența și compatibilitatea lor, ca material de sinteză în baza materialelor experimentale, obținute de alți specialiști în domeniu: roentgenogramelor (statice și dinamice), videogramelor, fotografierea organelor articulatorii exterioare (punctul de vedere articulatoriu: genetic – producere);
- a stabili interdependența caracteristicilor articulatorii cu parametrii acustici ai diftongilor centrali englezi întru determinarea statutului lor fonematic/fonologic – puncte de vedere mixte: articulatoriu (genetic) și acustic (genemic).

Implementarea rezultatelor științifice. Strategiile elaborate prezintă interes din punct de vedere fonetico-fonologic. Rezultatele tezei pot servi ca bază la elaborarea cursurilor teoretice și practice de fonetică engleză și sunt relevante pentru profesori, studenți și cercetători în domeniu.

Aprobarea rezultatelor științifice și publicațiile la tema tezei. Rezultatele obținute în urma cercetărilor au fost publicate în 39 de articole, dintre care 32 la tema tezei în diverse reviste lingvistico-didactice de specialitate, în actele forurilor științifice naționale și internaționale: a) în culegeri și reviste lingvistico-didactice de specialitate: *Limba Română*. nr. 3-4, martie-aprilie. Chișinău, 2012, p. 163-168; Revista *Studia Universitatis*. Seria științe umanistice. nr. 4. Chișinău: USM, 2011. p. 245-248; Revista *Studia Universitatis*. Seria științe umanistice. nr. 10. Chișinău: USM, 2011. p. 85-87; b) în actele forurilor științifice naționale și internaționale: Conferința științifico-practică internațională „Traducerea între normă, uz și necesitate” (31 martie 2007, IRIM, Chișinău); Conferința anuală „Posibilități pentru profesorii de limba engleză: curente noi și cea mai bună experiență” (15 martie 2008, USM, Chișinău); Conferința științifico-practică interuniversitară „Educația lingvistică în RM în contextul abordării moderne” (20 martie 2008, USM, Chișinău); Conferința științifico-practică republicană, consacrată aniversării a V-a de la fondarea IRIM: „Interconexiuni metodologice, pragmatice și didactice în științele limbii” (18 aprilie 2008, IRIM, Chișinău); Conferința științifică republicană „Probleme actuale de lingvistică și glotodidactică” (26 iunie 2008, ASEM, Chișinău); Conferința științifico-practică, consacrată aniversării a XVIII-a de la fondarea US din Comrat: „Știință, cultură, învățământ” (13 februarie 2009, US, Comrat); Conferința anuală „Perspective curente în predarea limbii” (14 martie 2009, USM, Chișinău); Conferința științifico-practică consacrată aniversării a VI-a de la fondarea IRIM „Lingvistica între cercetare și aplicare” (17 mai 2009, IRIM, Chișinău); Conferința anuală „Predarea limbii engleze: între cercetare și aplicare” (13 martie 2010, USM, Chișinău); Cea de a IV-a Conferință științifico-practică internațională „Probleme actuale de lingvistică și lingvodidactică a limbilor străine de afaceri și comunicare profesională” (22-23 aprilie 2010, Universitatea „Drujba Narodov”, Moscova); Conferința națională științifico-practică „Universitatea secolului XXI: Știința filologică între cercetare și aplicare” (7 mai 2010, IRIM, Chișinău); Conferință științifică internațională „Filologia contrastivă și polilingvismul” (29 septembrie-1 octombrie 2010, Universitatea Federală din Kazan); Conferința anuală „Tehnici și strategii moderne aplicate la predarea limbii engleze” (9 aprilie 2011, USM, Chișinău); Cea de a II-a conferință-forum științifico-practică internațională „Educația lingvistică astăzi – vectori de dezvoltare” (24-25 aprilie 2011, UPS din Ural, Ekaterinburg); Conferința științifică internațională consacrată prof. univ. dr. hab. în filologie S.V. Semcinski (1931-1999), cu prilejul

împlinirii a 80 de ani de la naștere (19-20 mai 2011, UN „Taras Șevcenko”, Kiev); Conferința științifico-practică internațională „Probleme actuale de lingvistică și lingvodidactică în contextul abordării moderne” (24 noiembrie 2011, US, Comrat); Colocviul internațional „Filologia modernă: realizări și perspective în context european” (ediția a VI-a); Cercetarea filologică între tradiție și inovare (11-12 octombrie 2012, AȘM, Chișinău); Simpozionul Științific Național „Probleme actuale de lingvistică, sociolingvistică și comunicare” (22 aprilie 2013, UCCM, Chișinău) cu prilejul aniversării a LXXX-a a nașterii și împlinirii a 55 de ani de activitate didactico-științifică a prof. univ. dr. hab. I. Ețcu; Conferința științifică anuală „Novelty and Excellence in Teaching English” (20 aprilie 2013, USM, Chișinău); Conferința științifico-practică internațională „Probleme actuale de lingvistică și lingvodidactică în contextul abordării moderne” (17 aprilie 2014, US, Comrat); Conferința științifico-practică internațională „Perspectivele și problemele integrării în Spațiul european al învățământului superior” consacrată aniversării a XV-a de la fondarea Universității de Stat „B. P. Hasdeu” (5 iunie 2014, Cahul); Conferința științifică „Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice” (6 decembrie 2014, US „Alec Russo”, Bălți).

Volumul și structura tezei. Prezenta cercetare cuprinde 3 adnotări; lista cuvintelor-cheie și cea a abrevierilor; introducere; trei capitole, fiecare capitol urmat de concluziile respective; concluzii generale și recomandări; referințe bibliografice (359 de titluri); 11 anexe. Textul de bază al cercetării cuprinde 147 de pagini.

Cuvinte-cheie: aspect fonologic; caracteristica acustică, articulatorie și integrală; diftongi centrali; fonem; formant; frecvență; grafem; intensitate; natura fonetică; organe articulatorii; particularități perceptive; spectru; statut fonematic; sunet-tip.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este motivată și argumentată alegerea temei de cercetare, este elucidată actualitatea și noutatea științifică a problemei abordate; este determinat scopul și problemele-cheie, sunt stabilite modalitățile de soluționare a lor, sunt discutate semnificația științifico-teoretică și valoarea aplicativă a studiului, sunt indicate sferile de studiu teoretico-practic, este prezentată aprobarea rezultatelor științifice.

Capitolul 1. Problematika diftongilor în limba engleză (varianta britanică). Reprezintă o sinteză analitică și o analiză a studiilor teoretice și practice de specialitate în domeniul de cercetare, în special, a opiniilor foneticienilor, care au abordat aspectele teoretice, ce se referă la problematica diftongilor centrali englezi.

Diftongul (gr. *dis* „de două ori” și *phtonog* „sunet”) este o emisiune vocalică, constituită

din două sunete diferite, pronunțate în limitele aceleiași silabe, cu o singură tensiune musculară. În cazul diftongilor limbii engleze, cele două elemente, principal și secundar, nu au același grad de intensitate și nici aceeași durată; toți acești diftongi sunt descendenți. **Teoria diftongilor** conține probleme la care până în prezent nu au fost găsite soluții plauzibile: este discutată esența fonetică a diftongilor, unitatea lor silabică, inseparabilitatea unităților componente, clasificarea diftongilor, precum și statutul lor fonematic.

Cea mai dificilă și controversată problemă este determinarea naturii fonetice a diftongilor și, în special, a statutului lor fonemic, problemă care conduce ulterior la stabilirea inventarului fonologic al diftongilor și, în consecință, la precizarea sistemului fonetico-fonematic al limbilor. Discuția în contradictoriu a problemelor menționate *supra* o atestăm în lucrările academice, semnate de mai mulți foneticieni de prestigiu, inclusiv de cei experimentalisti, care au realizat cercetări notabile asupra diftongilor, în general, și a celor englezi, în particular: L. Șcerba, W. Aikin, J. Ford, B. Hala, A. Liberman, I. Lehiste, Al. Rosetti, M. Neiland(e), G. Hibbitt, D. Jones, K. Malone, K. Pike, J. Vachek, V. Buharov, S. Verman, M. Diakova, M. Vețozol, T. Glușak, A. Tătaru, A. Demidov, L. Zinder, L. Bondarko, L. Verbițkaia, R. Kaspranski, N. Corlăteanu, Vl. Zagaevski, G. Gogin, M. Bogdan, A. Evdoșenco, N. Mătcaș, I. Stan, A. Turculeț, N. Vicol, A. Pomelnicova, S. Sulac, G. Frunză, A. Chirdeachin etc.

Diftongii centrali englezi, de asemenea, reprezintă o emisiune vocalică constituită din două sunete diferite, la articularea cărora limba se plasează de la o poziție periferică spre vocala neutră centrală /ə/, numită în engleză “*schwa vowel sound*”. În limba engleză deosebim trei diftongi centrali autentici: /ɪə/, /eə/, /ʊə/ și unul facultativ /ɔə/.

Problematika unităților monofonematice vocalice compuse engleze ridică o serie de întrebări dificile la nivel fonetico-fonologic și constituie un tablou complex și controversat.

Inventarul fonemelor/sunetelor-tip al limbii engleze, problemă de principiu a lingvisticii engleze, ține, în special, de natura fonetică, statutul fonetico-fonologic al sunetelor vorbirii simple și compuse, vocale în hiat, vocale și consoane duble, vocale alăturate, consoane africte, geminate, sunete faringale (*faucal*), catastaza și metastaza¹ sunetelor consonantice și nazale labiale etc. Diftongii limbii engleze reprezintă o trăsătură caracteristică a vocalismului ei. Aceștia pot intra în diferite relații lingvistice cu alte subsisteme fonetice. Componenta diftongilor în limba engleză e înțeleasă diferit de diverși lingviști. Permanent se discută în mod controversat tot mai multe probleme privind noțiunea de diftong, natura lui fonetică, clasificarea diftongilor. Sistemul fonetico-fonologic segmental englez, precum și inventarul fonetico-fonematic al

¹ În limba engleză: *catastasis* și *metastasis*, în limba rusă: *катастазис*, *метаказис*.

diftongilor englezi și clasificarea lor, nu și-au găsit deocamdată o rezolvare acceptabilă și definitivată. Se discută statutul fonetic și cel fonologic/fonematic al diftongilor englezi, clasificarea lor, unitatea, inseparabilitatea componentelor lor, frecvența, ocurența și compatibilitatea acestor sunete compuse. Lingviștii, pe bună dreptate, consideră problema diftongilor ca fiind una foarte complicată, problematică, cu o structură specifică aparte, deosebită, care pune mai multe semne de întrebare, adesea controversate. Aceste puncte de vedere sunt expuse cu lux de amănunte în una din lucrările foneticianului maghiar L. Benko: „Dintre toate fenomenele lingvistice, diftongul posedă structura cea mai complicată, de aceea nu întâmplător studierea naturii diftongului și redarea lui ortografică duce la mari dificultăți comparativ cu studierea altor structuri lingvistice”². Problema devine și mai complicată când se încearcă abordarea fenomenului în plan comparativ. O problemă aparte în fonetica engleză reprezintă diftongii centrali (*center, centering*).

Ortoepia (stabilirea pronunției corecte) și ortografia (scrierea) diftongilor englezi sunt, de asemenea, foarte complicate și controversate. Importanța transcrierii fonetice a pronunției este evidentă în limba engleză, unde ortografia este atât de diferită față de pronunție. Secolul al XIX-lea cunoaște numeroase rezultate meritorii în acest sens. Cele mai importante sisteme de transcriere fonetică de la sfârșitul secolului al XIX-lea au contribuit la crearea alfabetului fonetic internațional (IPA), utilizat în întreaga lume.

La cele patru subcapitole sunt discutate problemele menționate *supra*, după cum urmează:

a) Noțiunea de diftong și problemele legate de natura fonetică a diftongilor, clasificarea lor, statutul fonetico-fonematic, probleme care au atras și continuă să atragă atenția lingviștilor-foneticieni. Numirea de diftong prezintă un interes deosebit. Problematika diftongilor a fost mereu reluată și cercetată pe parcursul anilor de savanți cu renume: O. Jespersen, P. Menzerath, E. Sievers, E. Dieth, Th. Gay, J. und H. Forchhammer, L. Hegedus, W. Jassem, G. Kenyon, E. Kruising, J. Laziczus, A. Lawrenson, N. Morciniec, A. Noreen, F. Palazzi, A. Schmitt, P. Trost, H. Uldall, W. Vietor, O. Akhmanova, A. Birșert, S. Boianus, C. Buga, V. Buharov, S. Verman, T. Glușak, G. Gogin, L. Zinder, H. Karpov, S. Komisarçik, V. Plotkin, I. Sunțova, N. Trubețkoi, A. Avram, Al. Rosetti, D. Copceag, E. Petrovici, Al. Graur, Em. Vasiliu ș.a., opiniile cărora sunt controversate, fiecare aducând argumente convingătoare.

Savanții lingviști recunosc unanim că *diftongul* reprezintă o îmbinare a două sunete, unul din ele fiind silabic, iar celălalt nesilabic. Acest punct de vedere este susținut de foneticienii:

² Benko L. Studien über das Gebiet der ungarischen Diphthonge. Nyk-Sprachwissenschaftliche Mitteilungen, 54, 1952, S. 38. *Apud*: Вerman С.И. Некоторые вопросы интерпретации немецких дифтонгов. Сб.: Экспериментально-фонетическое исследования речи. Вып. 2. Минск: Вышэйшая школа, 1969, с. 51.

D. Jones, W. Aikin, H. Bruce, A. Cohen, A. Gimson, R. Lado, O'Connor, P. Roach, H. Sweet, C. Wise, J. Vachek, V. Vasiliev, M. Neiland(e), G. Torsuev, I. Galocikina, A. Tătaru, V. Ștefănescu-Drăgănești, G. Dima, E. Buraia, T. Șevcenko, D. Doboș, C. Gogălniceanu etc.

b) Sistemul fonologic segmental al limbii engleze poate fi studiat la următoarele niveluri: al *vocalismului* și al *consonantismului*. Limba engleză standard are un număr de 44 de sunete-tip, dintre care vocalice: 12 monoftongi; 8 diftongi; 24 consonantice, inclusiv 2 semivocale (semiconsoane). Prezentăm acest număr de foneme engleze, altfel spus Pașaportul fonetico-fonologic segmental statutar al ei, după cum urmează: monoftongi /i:, i, e, æ, a:, ɔ:, ɒ, u, u:, ʌ, ə:, ə/; diftongi /'ei, 'ou, 'ai, 'au, 'ɔi, 'iə, 'eə, 'ʊə ('ɔə – diftong facultativ)/; consoane /p, b, t, d, k, g, f, r, θ, ð, s, z, ʃ, ʒ, r, h, tʃ, dʒ, m, n, ŋ, l, w, j/.

c) Inventarul fonetico-fonematic al diftongilor englezi și clasificarea lor: în lucrările de fonetică generală și specială/particulară, clasificarea, gruparea și denumirea diftongilor este diferită și variază de la autor la autor. Cercetătorii foneticieni se conduc de mai multe principii ce țin de nivelurile limbii și aspectele ei. Aceste fenomene fonetice ale diftongilor nu sunt o excepție nici pentru diftongii limbii engleze. Prezentăm cele mai impunătoare clasificări:

- clasificarea diftongilor englezi la nivel vocalic și consonantic pur, la nivel semivocalic/semiconsonantic-vocalic (clasificarea ne aparține);
- clasificarea și gruparea diftongilor englezi (26 la număr) conform denumirii lor în literatura de specialitate (clasificarea ne aparține);
- clasificarea diftongilor englezi conform gradului de apertură și poziției limbii pe orizontală (clasificare mixtă), după P. Roach [23, p. 21].

d) Istoricul transcrierii fonetico-fonologice a pronunției și valorile ortografice ale diftongilor centrali englezi /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/. Studiul limbii engleze se impune serios și prin faptul că **ortografia** engleză oferă prea puține indicații privind pronunțarea. Cei care studiază limba engleză întâmpină dificultăți privind acomodarea la aceste iregularități. Faptul acesta este confirmat de toți cei care au învățat limba engleză și de cei care o însușesc în prezent, deoarece, alături de pronunțarea foarte dificilă a sistemului sonor, există și o mare discrepanță între rostire și scriere. Problematika ortografiei engleze este oglindită cu lux de amănunte în mai multe investigații ale cercetătorilor englezi, români, ruși ș.a.: D. Jones, M. Alan, J. Vachek, N. Uldall, E. Pulgram, A. Hague, M. Weidaner, A. Oshima, R. Kengon, M. Rogers, D. Prins, L. Kerard, D. Queen, F. Botton, A. Baker, D. Snowball, T. Hedge, V. Balinskaia, M. Lazareva, V. Vasiliev, O. Dikușina, C. Kulakov, M. Sokolova, Gh. Torsuev, A. Trahterov, I. Sentenberg, V. Șeveakova, M. Bogdan, D. Chițoran, H. Pârlog, C. Gogălniceanu, A. Tătaru etc.

Diftongii centrali englezi, precum și celelalte sunete-foneme, au, de asemenea, o ortografie foarte complicată. Valorile ortografice ale diftongilor centrali englezi se prezintă după cum urmează:

Diftongul /'ɪə/ – **ere**: here, sincere; **e**: hero, cafeteria (de bază); **ear**: clear, nearly; **ea**: weary, theatre; **eer**: beer, peerless; **ee**: careerist, erie; **ier**: pierce, fierce (secundare); **ae**: quare, aery; **eir**: weir, Weirton; **eo**: peony, theory; **ir**: vizir, emir, fakir (rare) – 11 litere și îmbinări de litere.

Diftongul /'eə/ – **are**: prepare, spareness; **a**: sharing, secretariat (de bază); **ae**: aeronaut, erie; **air**: chair, corsair; **ai**: dairy, fairest; **aire**: millionaire, doctrinaire; **ear**: wear, swear; **ea**: wearable, bearish (secundare); **aa**: Aaron, Aaronic; **ao**: aorist; **ar**: scarce, scarcity; **ayor**: mayor; **ayo**: mayoress; **eir**: heir, theirs; **ei**: heiress, heirship; **ere**: therefore, ere; **e**: wherein, thereat; **ère**: tuyere, bayadere; **e'er**: ever, never, e'er; **ey**: eyrie, eyre (rare) – 20 litere și îmbinări de litere.

Diftongul /'ʊə/ – **ure**: adjure, embouchure; **u**: rural, lurid, jury; **oor**: poor, Moorish, boor; **oo**: boorish, poorer (de bază); **our**: tour, sourdine; **ou**: tour, tourist (secundare); **eu**: pleuresy; **ew**: Jewry; **uor**: fluorspar, **uo**: fluorine, fluorescence – 10 litere și îmbinări de litere.

În total, diftongii nominalizați sunt reprezentați în ortografia engleză de 41 de litere și îmbinări de litere.

Capitolul 2. Particularități și considerațiuni integrale, articulatorii și acustice statutare ale diftongilor centrali englezi (varianta britanică).

În acest capitol, expunem particularitățile și considerațiunile integrale, articulatorii și acustice statutare ale diftongilor centrali englezi /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/ în baza materialelor *de sinteză* și *experimentale* din punct de vedere articulatoriu (genetic), ceea ce presupune cercetarea producerii diftongilor centrali englezi, acustic (genemic), cercetarea diftongilor centrali englezi ca semnal fizic unic, existent sub forma unor oscilații ale presiunii curentului fonator, precum și din punct de vedere auditiv (energemic), cercetarea prelucrării semnalului sonor în timpul procesului de percepere și decodare a mesajului.

În scopul realizării acestui capitol am recurs la studiul experimental, desfășurat în Laboratorul de Fonetice Experimentală (LFE) al UN „T. Șevcenko” din Kiev. Cele trei subcapitole sunt urmate de concluzii. Primul subcapitol este dedicat diftongului central englez /'ɪə/ și pune în discuție probleme ce țin de particularitățile și considerațiunile integrale statutare, de caracteristicile articulatorii și acustice, de parametrii și datele acustice în cuvintele: *clear*, *beer*, *dear*, *imma'tirial*, *perio'dicaly*, *cereal* (6). Probele acustice ale diftongului /'ɪə/, obținute în baza oscilogramelor și spectrogramelor cuvintelor monosilabice, bisilabice și multisilabice enumerate, demonstrează succesivitatea componentelor /ɪ/ și /ə/ ale diftongului dat.

Calitatea/înălțimea și cantitatea elementelor fonice ale diftongului /'ɪə/ sunt mai conturate la începutul emiterii și scade treptat spre sfârșit: F1=486 Hz, F2=2.151 Hz, F3=2.811 Hz (elementul /ɪ/); F1=563, F2=1.740, F3=2.845 (elementul /ə/) (subiectul 1); durata: 0,162 ms /i/, 0,153 ms /ə/; intensitatea: 78 dB /ɪ/, 73 dB /ə/; tonul: 262 Hz /ɪ/, 175 Hz /ə/ – cuvântul „clear”. Această dinamică este preponderent tipică în cuvintele monosilabice „beer, dear”. Între componentele diftongului /'ɪə/ nu apar sunete adăugătoare de tipul celor epentetice (*epenthesis*) sau alte fenomene fonetice, cum sunt catastaza (*catastasis*) ori metastaza (*metastasis*). Complexul articulatoriu-acustic este uniform, fluent, în care se păstrează intonema (*intoneme*) silabei pe care o formează acest diftong, fie separat „ear” /'ɪə/ fie în cuvinte împreună cu alte sunete-tip: monoftongi, diftongi, consoane: 'beer /biə/, 'beard /biəd/, i'deally /ai'diəli/, 'stearing /'stiəriŋ/, 'theatre /'θiətə/ etc. Diftongul /'ɪə/ prezintă un tot ritmo-melodic care include: durata – 315 ms; intensitatea – 78 dB /ɪ/și 73 dB /ə/. Frecvența (înălțimea) determinată de mișcările vibratorii (perioadă într-o unitate de timp): F1=486 Hz, F2=2.382 Hz, F3=2.959 Hz – elementul /i/; F1=685 Hz, F2=1.810 Hz, F3=2.795 Hz – elementul/ə/; tonul – 262 Hz /ɪ/, 175 Hz /ə/ și o trecere-pauză glisantă de scurtă durată – 20 ms între componentele diftongului luate *in toto*. În acest context ritmo-melodic, se demonstrează inseparabilitatea elementelor diftongului /'ɪə/, care este mai pronunțată în silabe de tipul: 'clear, 'beer, 'bear, 'dear, 'deer, 'hear, 'tear, 'mear, 'near, 'mere etc. În cuvintele: 'cereal, ,imma'terial, ,perio'dicity, se conturează evident diftongul descendent /'ɪə/ sub accent și una din variantele lui /ɪə/ ca fiind neesențială (*unessential*). Astfel, diftongul central /'ɪə/ este pur autentic doar în silabe accentuate, fapt confirmat și de analiza vizuală prin segmentarea cuvintelor înregistrate la oscilograf și spectrograf: beard, hear, i'deally, mear, near, 'Nero, ,pio'neer, ,rea'ppear, 'tearless, 'theatre, 'theorist, 'teary, tear, 'stearing, 'Vera, 'zero. În cuvintele de tipul: 'aerial, 'area, 'cereal, 'cornea, 'happier, 'idiom, 'Libya, 'nutria, 'period, rec'torial, 'Silvia, 'variable, Vic'toria, 'Vivian este conturată varianta diftongului /'ɪə/ – un sunet compus, care este, după cum am menționat *supra*, neesențial.

În cel de-al doilea subcapitol, sunt puse în discuție și cercetate particularitățile și considerațiunile integrale statutare, caracteristicile articulatorii și acustice, parametrii și datele acustice ale diftongului central englez /'eə/ în cuvintele: care, bear, dare, 'aerial, 'area, tear (6). Indicii acustici ai diftongului central englez /'eə/, conform oscilogramelor și spectrogramelor în baza cuvintelor monosilabice și bisilabice menționate *supra* denotă o continuitate a lanțului sonor compus din vocalele /e/ și /ə/. Însușirile fizice (acustice) ale elementelor componente ale diftongului /'eə/: durata, intensitatea, înălțimea, tonul, timbrul sunt mai evidente la începutul articulării diftongului și scade treptat spre sfârșitul emiterii lui: F1=741 Hz, F2=1.931 Hz,

F3=2.978 Hz (componentul /e/); F1=751, F2=1.729 Hz, F3=2.822 Hz (componentul /ə/) în cuvântul „*care*” – subiectul 1; durata 0,195 ms /e/, 0,181ms /ə/; intensitatea 86 dB – /e/, 81 – dB /ə/; tonul 230 Hz – /e/, 174 Hz – /ə/ – subiecții 2, 3. Aceste însușiri fizice se mențin și în cuvintele monosilabice „*bear, dare, tear*”. Între componentele diftongului /'eə/ nu apar sunete adăugătoare, cum ar fi cele epentetice sau cele ce se referă la fenomenele fonetice de metastază și catastază. Dinamica articulatorico-acustică este uniformă, fluentă, în care se păstrează intonema (*intoneme*) silabei, pe care o formează diftongul /'eə/ de unul singur „*air, heir, e'er*”, sau în cuvinte alături de alte foneme-monofonemi, consoane, diftongi, trifonemi: *aerial, care, com'pare, dare, stare, tear, there, their, variable, parent*. Diftongul /'eə/ reprezintă un tot ritmo-melodic, care cuprinde: durata de 0,268 ms; intensitatea 79 dB /e/ și 80 dB /ə/; înălțimea (frecvența): F1=825 Hz, F2=2.012 Hz, F3=2.732 Hz (sunetul /e/) și F1=950 Hz, F2=1.924 Hz, F3=2.777 și o pauză (trecere glisantă) – 25 ms între componentele diftongului ca unitate sonoră precum și integrală. Acest proces ritmo-melodic statuează inseparabilitatea componentelor diftongului /'eə/, care este mai evidentă în silabele următoare: *care, dare, share, stare, tear, Blare, there*. În cuvintele bisilabice *aerial, area, parent* și în trisilabice „*variable*” se evidențiază diftongul esențial descendent /'eə/ sub accent. Așadar, diftongul /'eə/ este absolut autentic doar în silabe accentuate, fapt confirmat și de analiza vizuală alături de segmentarea cuvintelor înregistrate la oscilograf și spectrograf: *aerial, air, area, bear, Blare, care, com'pare, dare, share, square, stare, tear, there, variable, parent*.

În cel de-al treilea subcapitol este vorba de diftongul central englez /'ʊə/: particularități și considerațiuni integrale statutare, caracteristicile articulatorii și acustice, parametrii și datele acustice în cuvintele: *a'ssure, contour, influence, bu'reaucracy, tenure, rural* (6). Datele acustice ale diftongului central englez /'ʊə/, în temeiul materialelor de oscilografiere și spectroografiere și în urma analizelor cuvintelor bisilabice menționate, argumentează cu siguranță un proces succesiv autentic al componentelor /ʊ/ și /ə/. Calitatea/înălțimea, intensitatea, tonul și cantitatea elementelor fonice ale diftongului /'ʊə/ sunt mai conturate la începutul emiterii și scad latent, gradual spre sfârșit: F1=451 Hz, F2=1.244 Hz, F3=2.349 Hz (nucleul /u/): F1=444 Hz, F2=1.489 Hz, F3=2.152 Hz (glaidul /ə/); durata: 173 ms /ʊ/; 148 ms /ə/; intensitatea: 88 dB pentru /ʊ/, 82 dB – pentru /ə/; tonul: 275 Hz pentru /ʊ/ și 230 Hz pentru /ə/ (cuvântul *rural* – subiectul 1). Această dinamică omogenă a indicilor acustici este atestată și în cuvântul *a'ssure*. În cuvintele *contour, influence, bu'reaucracy, tenure*, în cuprinsul cărora diftongul /'ʊə/ este în silabe neaccentuate, se conturează o altă dinamică a însușirilor fizice ale elementelor diftongului, deci ea este neomogenă. În componența diftongului, între elementele lui constitutive /ʊ/ și /ə/, cuvintele („*a'ssure, rural*”) nu apar sunete străine, de tipul celor epentetice, ale celor

ce țin de metastaza sau catastaza sunetelor consonantice nazale, spre exemplu. Ansamblul însușirilor fizice/acustice este uniform, fluent, în care se păstrează intonema (*intoneme*) silabei /'ʊə/, fie separat, ca în cuvântul „'Ur /'ʊə/,” fie în cuvinte împreună cu alte sunete-tip, cum ar fi fonemele-monofongi, diftongi, consoane, semivocalele /j/ și /w/: 'ure /'juə/, 'you're /'juə/, pronunțate și cu variantele /'joə, 'jɔə, 'jɔ:, 'jɔ, 'joə^r, 'jɔə^r, 'jɔ:^r, 'jɔ^r/, 'cure, 'gruel, 'lure, 'newer, 'poor, 'pure, 'rural, 'spoor, 'spore, 'tore, 'tour, 'usual, 'valuer, 'vacuum etc. Diftongul /'ʊə/, preponderent în silabe accentuate, prezintă un tot ritmo-metodic, care include: durata – 321 ms (173-148); intensitatea 88 dB pentru /u/ și 82 dB pentru /ə/; frecvența (înălțimea), diferență de mișcările vibratorii (perioadă într-o unitate de timp): F1=451 Hz, F2=1.344 Hz, F3=2.349 Hz (nucleul /u/: F1=444 Hz, F2=1.289 Hz, F3=2.152 Hz (glaidul /ə/); tonul 275 Hz pentru /u/ și 230 Hz pentru /ə/; o trecere (pauză glisantă) de scurtă durată (20 ms) între componentele diftongului în întregime (in toto).

Materialul lingvistic menționat *supra* include cuvinte monosilabice, bisilabice și multisilabice. Așadar, în cele trei subcapitole se face o descriere detaliată a caracteristicilor integrale, articulatorii și acustice ale diftongilor centrali englezi. De asemenea, ele conțin o analiză de sinteză a materialului teoretic și a celui practic privind diftongii centrali englezi: /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/. Aici sunt discutate probleme cu privire la parametrii acustici ai diftongilor centrali.

Limba engleză, ca orice altă limbă străină, auzită pentru prima dată, pare a fi un haos de sunete neclare, și doar numai după o audiere atentă a lor se desprind sunetele, care se deosebesc. În acest context, în procesul de audiere, analiză și segmentare a înregistrărilor noastre, am purces la *izolarea* sunetelor ca *prim pas* în studierea materialului înregistrat la Kiev (1 subiect) și suplimentar (2 subiecți). A urmat *supravegherea* articulării sunetelor engleze luate separat și păstrarea lor neschimbată pe o anumită durată de timp, care a fost *pasul doi* în analiza noastră. După această etapă a urmat *analiza* sunetelor engleze, în special a *modului de formare și emiter*e a lor. Este foarte important să cunoaștem mișcările limbii, buzelor, uvulei, coardelor vocale etc. A urmat analiza și segmentarea procesului articulatoriu în silabe și cuvinte, care a fost *pasul trei* în studierea materialului înregistrat. În contextul faptului că în lingvistica pur teoretică, dar și în cea aplicativă, cercetătorul pornește încet și sigur de la însușirea și stăpânirea perfectă a sunetelor separate, ne-am străduit să supraveghem modalitățile de modificare a sunetelor în contactul lor unul cu altul, etapă pe care o considerăm ca fiind *pasul al patrulea*. Următorul pas, *al cincilea*, a constat din analiza strictă a elementelor componente ale diftongilor centrali englezi, fenomen fonetic ce ține de *inseparabilitatea* sau *separabilitatea* lor articulatorie și care stă la baza statutului lor fonologic.

Capitolul 3. Ocurența, frecvența și compatibilitatea diftongilor centrali englezi cu alte foneme (variantea britanică).

Capitolul conține cinci subcapitole. În subcapitolul întâi sunt prezentate exemple ce țin de ocurența diftongilor centrali englezi în cuvinte separate, mixte, silabe accentuate și non-accentuate la începutul, mijlocul și sfârșitul cuvintelor. În cel de-al doilea subcapitol sunt cercetate cuvinte sub aspectul compatibilității diftongilor /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/ cu monoftongi, diftongi și consoane. În subcapitolul al treilea, prezentăm exemple referitor la ocurența și frecvența diftongilor /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/ în fraze/propoziții, proverbe, zicători, poezii, dialoguri și texte. Ocurența, frecvența și compatibilitatea diftongilor centrali englezi /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/ este susținută de circa 1.700 de unități lexicale (cuvinte separate și îmbinări de cuvinte); 24 de poezii, 5 dialoguri, 46 de proverbe, 2 texte. În total 1.777 de unități ale materialului lingvistic.

În subcapitolul al patrulea, este descris aspectul lingvistico-practic al diftongilor centrali englezi /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/ (greșelile tipice, sugestii de preîntâmpinare). În baza analizei supravegheților procesului didactic în grupele naționale (cu predare în limbile română și rusă) pe parcursul anilor 2005-2013, în temeiul analizei materialului lingvistic, precum și în urma conversațiilor avute cu mai mulți profesori de limba engleză, conchidem argumentat că greșelile tipice referitoare la articularea/emiterea diftongilor centrali englezi /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/ sunt condiționate în mod direct de nerespectarea unității articulatorico-acustice a elementelor constituente ale diftongilor ca unități inseparabile, deci ale structurii lor silabice. Aceste greșeli pot fi clasificate în felul următor:

I. Greșeli la articularea primului element al diftongului, al nucleului:

- a) înlocuirea nucleului diftongului central englez cu alți monoftongi englezi;
- b) înlocuirea nucleului diftongului englez cu monoftongi din limba maternă.

II. Greșeli în articularea celui de-al doilea element al diftongului, al glaidului:

- a) înlocuirea glaidului diftongului central englez cu elemente secundare ale diftongilor din limba maternă;
- b) pronunțarea cu o intensitate prea slabă a glaidului diftongilor centrali englezi;
- c) pronunțarea prea accentuată a glaidului diftongilor centrali englezi.

III. Alte greșeli:

- a) înlocuirea diftongului central englez descendent /'ʊə/ cu diftongul ascendent /ʊə'/ din limba maternă;
- b) înlocuirea diftongilor centrali englezi cu monoftongi din limba engleză;
- c) înlocuirea diftongilor centrali englezi cu alți diftongi din limba engleză.

Materialul propus în acest capitol va fi de un folos incontestabil la întocmirea unei *Didactici a limbii engleze* contemporane în școala națională; or, teoriile *pure* nu prezintă valori ca atare dacă nu au implementare practică. După spusele lui L. Pasteur [Apud: 16, p.1], *nu există știință pură sau practică pură, există doar știința și aplicarea ei în practică (No theory is of any value unless it works in practice. There are no such things as pure science and applied science: there is only science and the application of science)*. Ipoteza dată este susținută de majoritatea savanților filologi-pedagogi: acad. L. Șcerba, prof. V. Artiomov, prof. E. Coșeriu, prof. V. Arakin, prof. L. Zinder, prof. L. Zubkova, prof. L. Skalozub, acad. S. Berejan, prof. S. Semicinski ș.a.

Deci, știința/teoria trebuie să anticipeze practica (*In the early stages of FLT practice should precede the Theory*). În acest context, prof. V. Artiomov [26, p.151-152] afirmă că în studiile de fonetică experimentală este necesară includerea unui capitol ori a unui subcapitol didactico-metodic pentru a fi implementat în procesul de predare și însușire a limbilor străine: *este de dorit ca în cercetarea experimental-fonetică unul din capitole să fie dedicat acelei probleme înguste ce ține de didactica limbii materne și a limbilor străine, pentru care cercetarea efectuată servește drept fundament științific, este de dorit ca oricare cercetare experimental-fonetică să conțină un capitol didactic cât de mic (traducerea ne aparține)*. În acest sens, a se consulta tezele de doctor și de doctor habilitat în științe filologice ale mai multor foneticieni-experimentalisti: A. Birșert, H. Bravo, T. Brovchenko, L. Gamsahurdia, F. Kiazimov, M. Sokolova, G. Torsuev, O. Dikușina, C. Șeveakova, M. Neiland(e), G. Gogin, A. Cenușă, D. Bădărău, D. Lența, A. Chirdeachin, G. Frunză ș.a. Considerăm că specialiștii în didactica limbii engleze nu vor putea trece cu vederea materialul propus ce se referă la *ocurența, frecvența și compatibilitatea* diftongilor centrali englezi. Materialul vizat, unul factologic, selectat din surse de fonetică aplicativă a limbii engleze, semnate de M. Bogdan, V. Balinskaia, D. Chițoran, H. Pârlog, A. Baker, R. Burchfield, T. Hedge, M. Hewings, I. Turuk, V. Morozenco, va fi expres analizat sub aspect didactic pe viitor ca fiind una din etapele noastre următoare de cercetare întru elaborarea cursurilor practice, privind *Didactica limbii engleze*. La scrierea acestui capitol, ne-au fost de un real folos lucrările academice semnate de D. Jones, A. Cohen, A. Gimson, C. Gogălniceanu, D. Doboș, M. Neiland(e), V. Vasiliev, I. Stan, G. Gogin, A. Turculeț, N. Corlăteanu, Vl. Zagaevski, G. Cantemir, A. Chirdeachin, E. Buraia, S. Dermenji-Gurgurov, S. Leontieva, M. Sokolova, S. Kodzasov, O. Krivnova, L. Zinder, C. Maneca, O. Șirokov.

În ultimul subcapitol (al cincilea), descriem interconexiunea foneticii cu alte științe socioumane, concrete, cu aspectele limbii și interdependența ei lingvistico-aplicativă. Rolul

foneticii în contextul teoretico-lingvistic și practico-didactic este deosebit de important. Fonetica reprezintă una din ramurile esențiale ale lingvisticii și se ocupă de studierea sistemului sonor: al sunetelor limbii vorbite, al accentului, ritmului, intonației, al regulilor, prin intermediul cărora, sunetele limbii sunt combinate în silabe, cuvinte, expresii, propoziții și alte construcții fonologice; se ocupă de corelația dintre limba vorbită și cea scrisă. Despre importanța teoretică și practică, locul și rolul foneticii în știința lingvistică au vorbit mai mulți foneticieni renumiți și lingviști cu renume mondial: Ferdinand de Saussure, V. Bogorodițki, L. Șcerba, V. Vasiliev, A. Trahterov, R. Lado, D. Jones, H. Sweet, A. Heilman, M. Bogdan, G. Gogin, Vl. Zagaevski, N. Corlăteanu, S. Semicinski, A. Baker, P. Ladefoged, P. Roach, M. Neiland(e), J. O'Connor, A. Tătaru, Al. Rosetti, A. Avram, D. Chițoran, I. Stan, V. Ștefănescu-Drăgănești, A. Turculeț, N. Vicol, G. Cantemir ș.a.

În concluzii generale (24) și recomandări (18) sunt prezentate constatări de ordin lingvistico-teoretic ce țin de lingvistica generală, particulară, experimentală, de natura fonetică a diftongilor, de statutul fonetico-fonematic al diftongilor centrali englezi /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/. Recomandările vizează aspectul lingvistico-aplicativ.

Bibliografia conține 301 titluri în limbile engleză, română, germană, rusă, ucraineană, care au servit drept suport teoretico-lingvistic și documentar la elaborarea tezei și 25 de alte surse: enciclopedii și dicționare, de asemenea sunt 33 de referințe la surse electronice, în total 359 de titluri.

Anexele includ: Glosar de termeni; Materialul lingvistic supus experimentului; Oscilogramele și spectrogramele diftongilor centrali englezi /'ɪə, 'eə, 'ʊə/ (54); Parametrii acustici ai diftongilor centrali englezi /'ɪə, 'eə, 'ʊə/ (18); Fonemele vocalice (monoftongi și diftongi) ale sistemului fonologic englez, în baza studiilor de fonetică engleză 53 de surse (49 de autori); Alfabetul Fonetic Internațional; Fonografemogramele diftongilor centrali englezi /'ɪə, 'eə, 'ʊə/; Tabele: monoftongii și diftongii limbii engleze cu exemple tipice caracteristice articulării; Poziția organelor articulatorii ale diftongilor englezi; Valorile fonetice și variantele fonologice ale diftongului central englez, facultativ /'ʊə/ ca fiind tipice și pentru monoftongul /ɔ:/, diftongul /'ʊə/; Interconexiunea foneticii cu alte științe socioumane concrete, cu aspectele limbii și interdependența ei lingvistico-aplicativă. Anexele includ 146 materiale lingvistico-ilustrative: 54 oscilograme, 54 spectrograme, 24 tabele, 11 figuri, 3 fonografemograme.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În baza studiului naturii fonetice și a statutului fonematic al diftongilor centrali englezi, în temeiul materialului obținut în urma experimentelor de ordin oscilografic, spectrografic, care ne aparține, *concluzionăm*:

1. Având la bază probe de ordin articulatoriu, acustic, perceptiv, am demonstrat concludent că elementele fonice vocalice engleze /i, u, e, ə/ formează diftongi descendenți. Ei constau din /i+ə; u+ə; e+ə;/ care nu repetă monoftongii /i sau i: , u sau u: , e sau æ; ə sau ə:/ și formează un tot ritmo-melodic. Aceste continuități compuse fonologice nu pot fi numite monoftongi, diftongoizi, vocale în hiat, vocale duble sau vocale alăturate.
2. Cercetările complete și complexe sub aspect cantitativ și calitativ, în baza materialelor experimentale de ordin articulatoriu (ca material de sinteză) și acustic (material propriu) ale diftongilor centrali englezi, am relevat individualitatea caracteristicilor articulatorii și parametrilor acustici ai acestor continuități /'iə/, /'eə/, /'uə/, pe care le considerăm unități fonematice/fonologice independente, specifice limbii standard *Received Pronunciation (RP)* spontane și celei curente doar sub accent/în silabe accentuate.
3. Materialul nostru experimental demonstrează că diftongii descendenți englezi centrali /'iə/, /'eə/, /'uə/ se rostesc cu o singură tensiune musculară, intensitatea articulatorie și acustică revenind în cadrul primului component /i, e, u/ al lor, care formează nucleul, centrul diftongilor, componentul al doilea reprezintă glaidul, satelitul lor. Diftongii descendenți centrali englezi se caracterizează prin reducerea continuă, graduală a energiei complexului articulatoriu și, în acest temei, pronosticăm că astfel de diftongi din vorbirea engleză sunt monofonematici, cu statut fonematic relevant.
4. Analiza parametrilor acustici în baza oscilogramelor și a spectrogramelor demonstrează că elementele diftongilor centrali englezi /'iə/, /'eə/, /'uə/ se încadrează, în principiu, în limitele formațiilor: elementul I: F1=300-400, F2=800-900, F3=1.600-2.650, F4=4.000-4.300; elementul II: F1=300-400, F2=800-900, F3=1.450-2.600, F4=3.500-4.000.
5. Analiza dinamică a procesului articulatoriu și acustic al diftongilor centrali englezi /'iə/, /'eə/, /'uə/, efectuată în succesivitatea respectivă în cadrul oscilogramelor și al spectrogramelor, arată că acești diftongi prezintă unități fonetice a două sunete vocalice pure. Acestor diftongi centrali le este caracteristică o glisare de scurtă durată. De exemplu, procesul articulatoriu al diftongului /'iə/ englez cuprinde 18 cadre, trecerea glisantă de la primul element la al doilea este înregistrată numai pe parcursul a două cadre, ceea ce alcătuiește 13,5% din acest proces.
6. Dinamica articulatorie și acustică a diftongilor centrali englezi /'iə/, /'eə/, /'uə/

corespunde modelelor de silabă, care au limite și înălțimi diferite. Silabele diftongilor centrali englezi se caracterizează printr-o anumită distribuție și corelație a impulsivității limbii. Specificul silabelor de acest gen constă în predominarea activității vocalice asupra celei consonantice, fapt prin care diferă de silabele cu o altă structură.

7. Diftongii centrali englezi /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/ sunt, indiscutabil, mai lungi decât monoftongii englezi. Durata lor depinde, în mare măsură, de condițiile fonetice: poziția lor în cuvânt, poziția lor față de accent, poziția lor față de anumite sunete înconjurătoare. Diftongii centrali englezi /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/ în cuvinte monosilabice accentuate, preponderent în poziție finală, au o durată mai lungă decât atunci când sunt în cuprinsul cuvintelor bisilabice și polisilabice. Atare silabe sunt puternice (186-308 ms), cele neaccentuate sunt silabe slabe (90-211 ms).
8. Diftongii descendenți centrali englezi se caracterizează prin reducerea continuă și treptată a energiei complexului articulatoriu și acustic și, în acest temei, pronosticăm că atari diftongi sunt și monofonematici. Componentul al doilea al diftongilor centrali englezi în dinamică articulatorie și acustică nu corespunde cu semivocalele, cum se afirmă în unele studii. Datele noastre experimentale combat această ipoteză. Așadar, diftongii centrali englezi sunt constituiți din două elemente vocalice.
9. Dinamica articulatorie principală a diftongilor centrali englezi /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/ constă din trei segmente articulatorii: segmentul articulatoriu al primului element (cu implozie, ținută organică și explozie), segmentul trecerii glisante spre al doilea component și segmentul articulatoriu al elementului doi (cu implozie, ținută organică și explozie) al diftongilor. Mișcările articulatorii principale, fiind strict necesare, capătă o importanță valoare pentru producerea acestor sunete compuse. Dacă lipsește una din aceste condiții, este imposibilă rostirea corectă a diftongilor centrali englezi.
10. Inseparabilitatea elementelor diftongilor englezi centrali este un fenomen lingvistico-fonetic primordial și obligatoriu care, împreună cu natura fonetică a acestor continuumuri, contribuie la statutul lor fonologic/fonematic. Separabilitatea, însă, favorizează demelodicizarea limbii și, prin urmare, acest proces negativ trebuie stăvilit prin însușirea corectă a normelor ortoepice ale limbii engleze literare contemporane (LELC).
11. Diftongii centrali englezi /'ɪə/, /'eə/, /'ʊə/ au o ortografie foarte complicată, fiind redați uneori printr-o literă, alteori prin diferite îmbinări de litere /digrafe: /'ɪə/ – 11; /'eə/ – 20; /'ʊə/ – 10; în total 41 de litere și îmbinări de litere. Distribuția diftongilor centrali englezi nu este limitată, ei întâlnindu-se în toate pozițiile: la începutul, sfârșitul și în mijlocul

cuvântului. Numai distribuția diftongului /'uə/ face excepție, el întâlnindu-se preponderent numai în poziție finală.

12. Analiza integrală, articulatorie și acustică a diftongilor centrali englezi este de un real folos pentru rezolvarea în continuare a interdependenței foneticii și fonologiei limbii engleze, problemă lăsată întrucâtva în umbră în ultimii ani.
13. Analiza procesului articulatoriu și acustic în dinamică, segmentarea lui în baza roentgencinematogramelor, precum și descrierea tendințelor de organizare a procesului articulatoriu în dinamică, sunt esențiale pentru procesele de percepție a vorbirii materiale. Fiecare sens lingvistic, orice gând sunt materializate în sunetele vorbirii. Toate elementele semantice ale limbii prezintă o unitate dialectică a conținutului și a expresiei. De aceea percepția vorbirii este determinată nu numai de factori semantici, dar și de factori fonetici. În acest context, roentgencinematografia, oscilografia și spectrografia, precum și analiza dinamică a procesului vorbirii, au o importanță considerabilă pentru tipizarea fonematică. Fără date articulatorii și acustice nu se pot face generalizări fonologice și o analiză fonematică obiectivă și autentică.
14. În urma cercetării teoretico-experimentale efectuate, care pe tot parcursul a avut un caracter complex, am dovedit că diftongii centrali englezi formează o integritate articulatorie indivizibilă, în care primului element structural îi revine funcția principală și este întotdeauna sub accent. Cel de-al doilea element, deși nu cade sub accent, asigură integritatea indisolubilă a diftongului. Ca rezultat, am stabilit statutul diftongilor centrali englezi, ca fiind unic și indivizibil – problemă-cheie soluționată articulatoriu, acustic și fonologic. Recomandăm să se țină cont de acest statut *unitar* la predarea limbii engleze.
15. Diftongii limbii engleze reprezintă îmbinări a două sunete, pronunțate în limita unei silabe. Ei sunt descendenți, începutul articulării lor este distinct, încordat, deoarece pornesc de la elementul principal sau nucleul diftongului și se termină cu glaidul lor ca element secundar. Primul element al diftongilor englezi este esențial, formează o silabă, este accentuat și constituie *nucleul diftongului*. Cel de-al doilea element este secundar, neaccentuat, nesilabic și se numește *glaidul diftongului*. Diftongii centrali prezintă anumite dificultăți tipice de pronunție, acestea ținând de articularea incorectă a elementelor lor, de tendința spre monoftongare, de schimbarea accentului și a intensității, de reducerea lor prin intermediul altor sunete, fapt care trebuie stăvilit. Se recomandă să se țină cont de articularea *strict unită* a elementelor diftongilor în procesul de predare a limbii engleze.

BIBLIOGRAFIE

1. Condrea I. Introducere în tehnica cercetării. Chișinău: USM, 1997. 40 p.
2. Corlăteanu N., Zagaevski VI. Fonetica. Chișinău: Lumina, 1993. 272 p.
3. Frunză G. Fenomenul fonetic negativ de diftongare a triftongilor în rostirea spontană. În: RLȘL, 2008, nr. 3-4, p. 101-104.
4. Gogin G. Diftongii ascendenți. Chișinău: Jolea S, 2006. 151 p.
5. Pomelnicov A., Agachii-Mutruc M., Usatâi L. Asupra diftongilor ca sistem în română, engleză și germană. În: Omagiu profesorului și omului de știință VI. Zagaevski la 70 de ani. Chișinău: CEP USM, 2003, p. 139-143.
6. Sandu T., Babâră N. Problematika diftongilor centrali englezi. În: Interconexiuni metodologice pragmatice și didactice în științele limbii. Materialele conferinței științifico-practice republicane consacrată aniversării a V-a de la fondarea IRIM, 18 aprilie 2008. Chișinău: IRIM, 2009, p. 20-24.
7. Sandu T. Caracteristica articulatorie și acustică a diftongului central /'ʊə/ din limba engleză. În: Limba Română. Chișinău, 2012, nr. 3-4. p. 163-168.
8. Stan I. Fonetica. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 1996. 138 p.
9. Zagaevski VI. Fonetica pentru lingviști și lingviștii despre fonetică. În: Limba Română, Chișinău, 2005, nr. 4, p. 42-49.
10. Celce-Murcia M., Briton D., Goodwin J. Teaching Pronunciation. A Reference for Teachers of English to Speakers of Other Languages. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 435 p.
11. Clark J., Yallop C. An Introduction to Phonetics and Phonology. Auflage. Oxford, Cambridge: Blackwell, 1995. 468 p.
12. Dima G. Outlines of English Phonetics and Phonology. Brăila: Evrika, 1996. 84 p.
13. Doboș D. A Handbook of English Phonetics and Phonology. Iași: Casa Editorială Demiurg, 2001. 260 p.
14. Fromkin V., Curtiss S., Hayes B. et al. Linguistics. Oxford: Blackwell Publishing, 2004. 747 p.
15. Gussenhoven C., Jacobs H. Understanding Phonology. London: Oxford University Press, 2005. 284 p.
16. Jones D. An Outline of English Phonetics. Cambridge: Cambridge University Press, 1964. 380 p.
17. Geoffrey K., William A. Phonetic Symbol Guide. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1996. 320 p.

18. Ladefoged P. A Course in Phonetics. San Diego, New York, Chicago, Atlanta, Washington D. C., London, Sydney, Toronto: Harcourt Brace Yovanovich Publishers, 1982. 300 p.
19. Laroy C. Pronunciation. Oxford: Oxford University Press, 1995. 135 p.
20. Lass N. Principles of Experimental Phonetics. St. Louis, Mo. London: Mosby, 1996. 592 p.
21. Leontyeva S. Theoretical Course of English Phonetics. Moscow: Meneger, 2002. 336 p.
22. Pullum G., Ladusaw W. Phonetic Symbol Guide. Chicago; London: The University of Chicago Press, 1996. 320 p.
23. Roach P. Phonetics. Oxford: Oxford University Press, 2004. 116 p.
24. Şapa E. An Introduction to Phonetics and Phonology. Chişinău: CEP USM, 2009. 146 p.
25. Shchukina O. Teaching the Pronunciation of English Unstressed Vowels. În: Materiale ale conf. intern. ştiinţifico-practice. Academia de Administrare Publică – 15 ani de modernizare a serviciului public din RM. Vol. 2. Chişinău: AAPM, 2008, p. 262.
26. Артемов В.А. Экспериментальная фонетика. Москва: Изд-во литературы на иностранных языках, 1956. 228 с.
27. Артемов В.А. Экспериментальная фонетика за сорок лет. Сб.: Ученые записки. Том XXIII. Москва: Изд-во МГУ, 1960, с. 228-305.
28. Бабырэ Н.М. Фонетический и фонологический статус сложных гласных звуковых комплексов германских и романских языков. Кишинэу: МГУ, 1992. 137 с.
29. Бабырэ Н.М. Вариативность фонетико-фонологической системы дифтонгов английского языка (по данным кинорентгенографирования). Сб.: Англистика XXI века. Сборник Материалов III Всероссийской научной конференции. 24-26 января 2006, Санкт-Петербург: СПб. ГУ, 2007, с. 551-555.
30. Балинская В.И. Орфография современного английского языка. Москва: Высшая школа, 1967. 328 с.
31. Бондарко Л.В. Фонетика в системе университетского филологического образования. Загальна та експериментальна фонетика. Київ: Видавничий Дім Соборна Україна, 2001, с. 150-157.
32. Бурая Е.А., Галочкина И.Е., Шевченко Т.И. Фонетика современного английского языка. Москва: Издательский центр Академия, 2009. 272 с.
33. Зиндер Л.Р., Бондарко Л.В., Вербицкая Л.А. и др. Дифтонги и сходные с ними звуко сочетания. Сб.: Проблемы и методы экспериментально-фонетического анализа речи. Ленинград: Изд-во ЛГУ, 1980, с. 81-89.
34. Зубкова Л.Г. На пути к целостности теорий речеобразования. Сб.: Українське мовознавство. Міжвідомчий науковий збірник. Випуски 32-33. 2004, "Київський

університет”, с. 114-118.

35. Ковалева Л.С. Артикуляторная динамика аффрикат в речи (Экспериментально-фонетическое исследование). Автореф. дис. ...канд. филол. наук. Киев, 1981. 22 с.
36. Марцинкус Е.О. Вариативность единой фонологической системы английского языка. Автореф. дис. ... канд. филол. наук. Москва, 1985. 22 с.
37. Помельникова А.Н. О специфике дифтонгов английского и немецкого языков. Сб.: Англистика XXI века: Сборник материалов III Всероссийской научной конференции. Санкт-Петербург, 24-26 января 2006 г. Санкт-Петербург: Филол. ф-т СПб. ГУ, 2007, с. 575-580.
38. Скалозуб Л.Г. Динамика звукообразования (по данным кинорентгенографирования). Киев: Вища школа, 1979. 132 с.
39. Скалозуб Л.Г. Артикуляторная динамика слоогообразования (по данным кинорентгенографирования). Сб.: Экспериментально-фонетический анализ речи. Проблемы и методы. Выпуск 1. Ленинград: Изд-во ЛГУ, 1984, с. 18-29.
40. Щерба Л.В. Субъективный и объективный метод в фонетике. Сб.: Хрестоматия по истории русского языкознания. Москва: Высшая школа, 1973, с. 450-456.
41. Безпаленко А.М. Морфонологічна (проміжна). система мови. Сб.: Вступ до мовознавства: Київ: ВПЦ Київський національний університет ім. Т. Шевченка, 2010, ч. 2, с. 53-77.
42. Голубовська І.О. Поняття артикуляторної динаміки в сучасній фонетиці. Сб.: Українське мовознавство. Випуск 37. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2007, с. 19-21.
43. Дудник З.В. Інструментарій програми Praat в курсі “Аналізу й синтезу усного мовлення”. Сб.: Комп'ютерна лінгвістика: сучасне та майбутнє. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ: КНЛУ, 2012, с. 20-21.
44. Мосенкіс Ю.Л. Можливі риси фонетичного рівня мови на ранніх етапах глотогенезу. Сб.: Загальна та експериментальна фонетика. Київ: Видавничий Дім Соборна Україна, 2001, с. 216-218.
45. Плющ Н., Бас-Кононенко О., Дудник З., Зубань О. Фонетика. Сучасна українська літературна мова. Київ: ВПЦ “Київський університет”, 2002. 176 с.
46. Семчинський С.В. Про статус дифтонгів у румунській мові. Сб.: Загальна та експериментальна фонетика. Київ: Видавничий Дім Соборна Україна, 2001, с. 225-226.
47. Чемес В.Ф. Фонетична система мови. Сб.: Вступ до мовознавства: Київ: ВПЦ Київський національний університет ім. Т. Шевченка, 2010, ч. 2, с. 5-52.

LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE LA TEMA TEZEI

1. Sandu T. *Teaching English Pronunciation*. Сб.: Лингвистическое образование в контексте современных подходов. Chişinău: Valinex SA, 2008, с. 72-77.
2. Sandu T. *Calitatea predării diftongilor centrali englezi*. Сб.: Республиканская научно-практическая конференция, посвященная 18-ти летию Комратского Государственного Университета „Наука, Культура, Образование”. Комрат: КГУ, 13 февраля 2009, с. 45-47.
3. Sandu T. *Fonetica în contextul teoretico-lingvistic și practico-didactic (locul, importanța)*. În: Interconexiuni metodologice pragmatice și didactice în științele limbii: Materialele Conferinței științifico-practice republicane consacrată aniversării a V-a de la fondarea IRIM, 18 aprilie 2008. Chişinău: IRIM, 2009, p. 35-38.
4. Sandu T., Babără N. *Problematika diftongilor centrali englezi*. În: Interconexiuni metodologice pragmatice și didactice în științele limbii: Materialele Conferinței științifico-practice republicane consacrată aniversării a V-a de la fondarea IRIM, 18 aprilie 2008. Chişinău: IRIM, 2009, p. 20-24.
5. Sandu T., Fuciji M. *On the Issue of Central Diphthongs in English*. În: Empowering Teachers of the English Language: New Trends and Best Practices. Annual Conference. English Language Teachers' Association. Chişinău: CEP USM, 2009, p. 77-78.
6. Sandu T. *Caracteristica articulatorie și statutul fonematic al diftongului central englez /'eə/ (în baza roentgenocinematogramelor și a oscilogramelor)*. În: Lingvistica între cercetare și aplicare: Materialele Conferinței științifico-practice republicane, consacrată aniversării a VI-a de la fondarea IRIM, 7 mai 2009, Chişinău: IRIM, 2009, p. 49-54.
7. Sandu T., Babără N. *Unele metode de predare a diftongilor centrali în limba engleză*. În: Conferința științifică republicană „Probleme actuale de lingvistică și glotodidactică” (26 iunie 2008). Chişinău: ASEM, Catedra „Limbi moderne de afaceri”. Centrul de Instruire Lingvistică, 2009, p. 154-158.
8. Sandu T. *Calitatea predării diftongilor centrali englezi*. În: Current Perspectives in Language Teaching. Annual Conference. English Language Teachers' Association. Chişinău: CEP USM, 2010, p. 102-104.
9. Sandu T. *Артикуляторные особенности английского дифтонга /'iə/ (по данным кинорентгенографирования и осциллографирования)*. Сб.: Актуальные проблемы лингвистики и лингводидактики иностранного языка делового и профессионального общения: Материалы IV международной научно-практической конференции. Москва. РУДН. 22-23 апреля, 2010, с. 189-191.

10. Sandu T. *Caracteristica articulatorie și acustică a diftongului descendent /'iə/ în limba engleză (studiu lingvistico-didactic)*. În: Universitatea secolului XXI: Știința filologică între cercetare și aplicare: Materialele Conferinței științifico-practice republicane. Chișinău: IRIM, 7 mai 2010, p. 84-89.
11. Sandu T. *Общая и артикуляционно-акустическая характеристика центрального дифтонга /'eə/ английского языка*. În: Studia Universitatis. Seria științe umanistice. Chișinău: USM, 2011, nr. 4, p. 245-248.
12. Sandu T. *Statutul fonetico-fonologic și valorile ortografice ale diftongului central /'ɔə/ din limba engleză*. În: Studia Universitatis. Seria științe umanistice, nr. 10. Chișinău: USM, 2011, p. 85-87.
13. Sandu T., Babâră N. *Общая, артикуляторная и акустическая характеристика дифтонга /'ʊə/ английского языка (по данным кинорентгенографирования и осциллографирования)*. Сб.: Языковое образование сегодня – векторы развития. Часть II: Екатеринбург: Ур ГПУ, 2011, с. 95-104.
14. Sandu T. *Фонетико-фонологический статус центральных дифтонгов английской речи*. Сб.: Studia Linguistica. Vol. V (1). Київ: КНУ ім. Т. Шевченка. 19-20 мая, 2011, с. 212-215.
15. Sandu T., Fuciji M. *Caracteristica generală, articulatorie și acustică a diftongului central englez /'eə/*. Сб.: Актуальные проблемы лингвистики и лингводидактики в контексте современных подходов. Международная научно-практическая конференция (24 ноября, 2011). Материалы конференции. Комрат: КГУ, 2011, с. 182-187.
16. Sandu T., Fuciji M. *Implementing Modern Techniques in Teaching English Diphthongs*. Сб.: Актуальные проблемы лингвистики и лингводидактики в контексте современных подходов. Международная научно-практическая конференция (24 ноября, 2011). Материалы конференций. Комрат: КГУ, 2011, с. 246-251.
17. Sandu T. *Caracteristica articulatorie și acustică a diftongului central /'və/ din limba engleză*. În: Limba Română. Chișinău, 2012, nr. 3-4, p. 163-168.
18. Sandu T., Babâră N. *Analiza și interpretarea materialelor experimentale (Diftongul central englez /'iə/)*. În: „Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Învățământului superior”. Conferința științifico-practică internațională. Cahul: Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu”, 2014, p. 358-362.
19. Sandu T., Babâră N. *Descrierea indicilor acustici ai diftongului central englez /'ɔə/ (în baza oscilogramelor și spectrogramelor)*. În: From Traditional to Synergetic Linguistics. *In Honorem Valentin Cijacovschi*. Chișinău: ULIM, 2014, p. 83-91.

ADNOTARE

Sandu Tatiana. Natura fonetică și statutul fonematic al diftongilor centrali în limba engleză (*Studiu experimental*). Teză de doctor în filologie. Chișinău, 2015.

Structura tezei. Prezenta cercetare cuprinde adnotări în limbile română, engleză și rusă; lista cuvintelor-cheie și cea a abrevierilor; introducere; trei capitole, fiecare urmat de concluziile respective; concluzii generale și recomandări; referințe bibliografice (359 de titluri); 11 anexe. Textul de bază al tezei cuprinde 147 de pagini. Rezultatele obținute sunt publicate în 32 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: aspect fonologic; caracteristica acustică, articulatorie și integrală; diftongi centrali; fonem; formant; frecvență; grafem; intensitate; natura fonetică; organe articulatorii; particularități perceptive; spectru; statut fonematic; sunet-tip.

Domeniul de studiu. Științe ale limbajului englez; Fonetica Experimentală.

Scopul și obiectivele. Studiarea problemelor ce țin de caracteristicile: integrale, articulatorii; parametrii acustici; natura fonetică; statutul fonetico-fonologic; valorile ortografice ale diftongilor centrali englezi – varianta britanică /'ɪə, 'eə, 'ʊə/. Pentru realizarea acestui scop, ne-am propus următoarele obiective: selectarea structurilor ce conțin diftongi centrali, stabilirea particularităților articulatorii și a parametrilor acustici, determinarea particularităților perceptive, precizarea aspectului fonematic și articulatorico-grafic, determinarea principiilor și modalităților de articulare a diftongilor.

Noutatea și originalitatea științifică. Noutatea științifică a lucrării constă în determinarea, analiza și descrierea problemelor de ordin: integral, articulatoriu, acustic, perceptiv și ortografic în domeniul de cercetare. Originalitatea științifică rezidă în analiza acestor sunete compuse, în baza materialelor foneticii experimentale, folosind metodele oscilografiei și spectrografiei.

Problema științifică importantă soluționată constituie efectuarea cercetării teoretico-experimentale, cu un caracter articulatorico-acustic complex, în temeiul cărora, a dovedi că diftongii centrali englezi formează o integritate indivizibilă, că primului element structural îi revine funcția principală și este întotdeauna sub accent, în timp ce al doilea element, deși nu cade sub accent, asigură integritatea indisolubilă a diftongului. Ca rezultat, a stabili statutul unic și fonematic al diftongilor centrali englezi – problemă-cheie soluționată articulatoriu, acustic și fonologic.

Semnificația teoretică constă în sistematizarea, ierarhizarea și decodarea complexă a caracteristicilor: integrale, articulatorii și acustice ale diftongilor centrali englezi în baza înregistrărilor vocii umane engleze în contextul conexiunii foneticii și fonologiei. Studiul a fost realizat în temeiul caracteristicilor articulatorico-acustice ale diftongilor centrali, evidențiindu-se actualitatea acestora întru studierea în continuare a problemei privind conexiunea fonetico-fonologică.

Valoarea aplicativă a cercetării. Rezultatele acestei cercetări pot contribui la studierea în continuare a sistemului fonetico-fonologic englez și, respectiv, la rezolvarea multiplelor probleme ce țin de statutul fonematic al sunetelor compuse în limba engleză, la perfecționarea cursurilor teoretice, la elaborarea suporturilor metodologice de curs pentru fonetica limbii engleze, la ameliorarea calității procesului de studiere a foneticii limbii engleze, în special a sistemului diftongilor centrali englezi.

Implementarea rezultatelor științifice. Strategiile elaborate au servit, din punct de vedere fonetico-fonologic, la evidențierea statutului specific al diftongilor. Rezultatele tezei servesc drept bază la elaborarea cursurilor teoretice și practice de fonetică engleză, fiind utile pentru profesori și studenți.

ANNOTATION

Sandu Tatiana. Phonetic Nature and Phonemic Status of the English Centring Diphthongs (*Experimental Study*). Ph.D. Thesis in Philology. Chişinău, 2015.

Dissertation Structure. The dissertation consists of: annotations in Roumanian, English and Russian; key-words and abbreviations lists; introduction; three chapters, each followed by the respective conclusions; general conclusions and recommendations, bibliography references (359 entries); 11 appendices. The dissertation basic text contains 147 pages. The achieved results are published in 32 scientific studies.

Key-words: phonological aspect; acoustic, articulatory and general characteristics; central diphthongs; phoneme; formant; frequency; grapheme; intensity; phonetical nature; speech organs; perceptive peculiarities; spectrum; phonematical status; typical sound.

Domain of Study. English speech studies; experimental Phonetics.

Goal and Objectives. The goal of the present investigation is to study the problems connected with the general, articulatory and acoustic characteristics, phonetic nature, phonetic-phonemic status and orthography values of the English centring diphthongs – British variant /'ɪə, 'eə, 'ʊə/. In order to achieve this goal, we pursued the following objectives: to select structures that contain the English centring diphthongs, to establish their articulatory and acoustic peculiarities, to determine the perceptive particularities, to speculate upon the articulatory and phonemic aspects, to determine the applicative principles of the English centring diphthongs.

Scientific Novelty and Originality. The research novelty is based on an attempt to determine, analyse and describe the value of the following issues: general, articulatory, acoustic, perceptive and orthographic ones. The originality of the investigation consists in the description of these compound sounds, using the experimental analysis of the English centring diphthongs based on the data obtained by applying oscillographic and spectrographic methods.

Important Scientific Problem Solved constitutes the performance of theoretical and experimental research, that constantly should have a complex character, to prove that English diphthongs form an indivisible articulatory integrity, where the first structural element has the primary function and is always stressed, while the second element, although not stressed, ensures the indissoluble integrity of the diphthong. The result being the establishment of the status of the English centring diphthongs, as being unique and indivisible, the key problem solved articulatorily, acoustically and phonematically.

Theoretical Significance consists in the systematization, hierarchy and complex decoding of the general, articulatory and acoustic features of the English centring diphthongs based on human voice recordings in the context of Phonetics and Phonology. The study was carried out in the framework of the above mentioned characteristics of the centring diphthongs, highlighting their objectivity for a further study of the phonetic-phonemic interconnection.

Practical Value of the Research. The results of the work contribute to the further determination of the English phonetic-phonemic system and, as a result, to solving many problems related to the phonemic status of the English compound sounds, to upgrading some theoretical courses, to developing some methodological supports for the English Phonetics, to improving the quality of learning the English Phonetics, especially that of the English centring diphthongs system.

Scientific Results Implementation. The developed strategies have contributed, from the phonetic and phonemic points of view, to emphasising the diphthongs' specific status. The investigation results provide a basis for the elaboration of the theoretical and practical courses in English Phonetics which are relevant for both teachers and students.

АННОТАЦИЯ

Санду Татьяна. Фонетическая природа и фонематический статус центрирующих дифтонгов английского языка (Экспериментальное исследование). Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Кишинэу, 2015.

Структура диссертации: Диссертация состоит из аннотаций на румынском, английском и русском языках; списка ключевых слов; списка сокращений; введения; трех глав; общих выводов и рекомендаций; библиографии (359 источников); 11 приложений. Основной текст диссертации изложен на 147 страницах. Полученные результаты освещены в 32 научных публикациях.

Ключевые слова: фонологический аспект; акустическая, артикуляционная и общая характеристики; центрирующие дифтонги; фонема; форманта; частотность; графема; интенсивность; фонетическая природа; артикуляторные органы, особенности восприятия; спектр; фонематический статус; типичный звук.

Область исследования. Английская речь; Экспериментальная фонетика.

Цель и задачи исследования изучить проблему, связанную с изложенными ниже характеристиками: общей, артикуляционной, акустической и фонетической природой, фонетико-фонологическим статусом, орфографическими особенностями центрирующих дифтонгов – британский вариант /'iə, 'eə, 'ʊə/ английского языка. Для реализации данной цели были сформулированы следующие задачи: выбрать слова, в состав которых входят данные дифтонги; уточнить артикуляционные и акустические параметры исследуемых дифтонгов; определить особенности их восприятия; выявить их фонематические и артикуляционно-графические аспекты, определить способы артикуляторного образования исследуемых дифтонгов.

Научная новизна и оригинальность. Научная новизна диссертации состоит в определении, анализе и описании проблем, обусловленных общей, артикуляционной и акустической характеристиками, а также восприятием центрирующих дифтонгов и их орфографическими изображениями. Научная оригинальность исследования заключается в анализе этих комплексных звуков на основе материалов экспериментальной фонетики с использованием метода осциллографирования и спектрографирования.

Решенная научная проблема. Проведены теоретические и экспериментальные исследования, которые носят, на всем протяжении работы, комплексный характер, и на их основе доказано, что английские дифтонги составляют одно неделимое артикуляторное целое, где первый структурный элемент выполняет основную функцию и всегда находится под ударением. Тогда как второй, хотя и безударный, обеспечивает неделимость дифтонга. В результате, установлен статус центрирующих дифтонгов английской речи как единых и неделимых речевых единиц – ключевая проблема, решенная артикуляторно, акустически и фонематически.

Теоретическая значимость исследования заключается в систематизации, иерархизации и комплексном декодировании общей, артикуляционной и акустической характеристик центрирующих дифтонгов английской речи на основе регистрации человеческого голоса в контексте взаимосвязи фонетики и фонологии. Исследование осуществлено в рамках вышеуказанных характеристик центрирующих дифтонгов и акцентируется внимание на их актуальность для дальнейшего изучения единства фонетики и фонологии.

Значение научного исследования. Результаты данного исследования призваны содействовать дальнейшему изучению английской фонетико-фонологической системы, следовательно, решению многочисленных проблем, связанных со статусом фонематических звуков, а также содействовать разработке теоретических курсов и методических пособий для улучшения качества обучения фонетике, в частности артикуляции центрирующих дифтонгов английского языка.

Внедрение научных результатов. Разработанные стратегии, с фонетико-фонологической точки зрения, способствовали выделению специального статуса английских дифтонгов. Результаты исследования центрирующих дифтонгов являются основой для написания теоретических и практических учебных пособий по фонетике английского языка (центрирующие дифтонги) и будут полезны преподавателям и студентам.

SANDU Tatiana

**NATURA FONETICĂ ȘI STATUTUL FONEMATIC
AL DIFTONGILOR CENTRALI ÎN LIMBA ENGLEZĂ
(Studiu experimental)**

621.03 – Fonetică și fonologie; dialectologie; istoria limbii; sociolingvistică; etnolingvistică
(limba engleză)

Autoreferatul tezei de doctor în filologie

Aprobat spre tipar: 29.06.2015

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie offset. Tipar offset.

Tirajul: 100 ex.

Coli de tipar: 2.0

Comanda nr. 617

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. Al. Mateevici, 60, Chișinău, MD-2014